

KANDIDATNUMMER 3111

Sidetall av

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III
Skriftlig eksamen
4 timer

Den internasjonale sommerskole
Universitetet i Oslo
2014

1. Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvilke to betydninger har ordet *sapmi*?

Ordet *sapmi* betyr de geografiske områdene der samene har bodd, og den etniske folkegruppen.

2. Hva er Nordkalotten?

Nordkalotten er samenes land, som utgjør de nordligste delene av Norge, Sverige, Finland, og Kola halvøya i Russland.

3. Hvilke faktorer kan en same basere sin identitet på?

En same kan basere sin identitet på genetisk avstanding, morsmål, personlige ønsker, eller en kombinasjon av disse tre faktorene.

4. Hvordan fungerte *siida*-systemet som grunnlag for å organisere det tradisjonelle samiske samfunnet?

Det gamle samiske samfunnet besto av lag eller grupper som het *siida*, som var jaktlag som holdt til boplasser, eller små same landsbyer.

5. Hva var årsaken til at samene aldri greide å mobilisere noen særlig motstand mot koloniseringen av territoriene deres?

Da kolonistene kom, trakk *siida*ene seg unna til andre boplasser for å unngå strid. Derfor greide samene aldri å mobilisere seg.

6. Nevn to eksempler på hvordan forvaltningspolitikken overfor samene ble praktisert.

Samiske barn ble undervist på norsk i stedet for samisk, og jord ble solgt bare til norske borgere som kunne snakke, slire og leie norsk.

7. Hva står det i paragraf 110a i Grunnloven?

Det står i paragraf 110a at myndighetene skal legge forholdene slik at det samiske språket, kultur og samfunnsliv blir utviklet.

8. Hvilken oppgave har Nordisk sameråd?

Nordisk sameråd, som er en samarbeidsorgan for samene i alle de nordiske landene, skal spre samisk kultur ved hjelp av media, og ved å støtte samisk

9. Hvilken funksjon hadde *noaiden* i det gamle samiske samfunnet? *håndverk, billedkunst, musikk og teater.*
Noaiden holdt en ledersposisjon som forbandt gudene og menneskene. Han var helbreder, sosialarbeider og historieforteller.

10. Hvem var Lars Levi Læstadius?

Læstadius var leder for den religiøse bevegelsen i 1840-årene som hadde et konservativt syn på de kristelige stikkene.

II: Tekst med oppgaver

Tiåret som teller

(Aftenposten, 15.9.2013)

Populærkulturen vil ha oss til å dyrke ungdomstiden til vi er langt oppi trettiårene. Det kan være en tabbe.

- Ah, tjueårene.

BI-studenten Junaid Khan (26) smaker fornøyd på ordet.

- Jeg kaller det "det gylne tiår". Man tror man kan få til hva som helst, alle drømmer skal gå i oppfyllelse.

Avgjørende

Tjueårene er den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet. Vi tar mer enn 80 prosent av våre mest betydningsfulle beslutninger før vi fyller 35, ifølge den amerikanske psykologen, professoren og forfatteren Meg Jay.

I sin bok *The defining decade: Why your twenties matter* uttrykker hun bekymring over at dagens unge roter bort tjueårene i den tro at de har all verdens tid til å finne ut hvem de er, hva de vil med livet sitt og hvordan de skal utnytte de viktige tjueårene.

Finne seg selv

Ord som *kidults* og *twixters* oppsto i USA på midten av 2000-tallet for å beskrive en ny og raskt voksende gruppe av unge mennesker i tje- og trettiårene. Mange av dem aner ikke hva de skal gjøre, hvor de skal bo og hvem de skal leve sammen med. De lurar på om de skal bli fotografer, advokater eller partyarrangører.

- Denne usikkerheten gjør dem bekymret. De blir forsørget av foreldrene, er uten forpliktelser, gjerne universitetsutdannet, men har i beste fall en lavtlønnet jobb, sier Jay.

- I dag handler "ung voksen"-perioden om sosiale forandringer: Flytte hjemmefra, etablere seg i egen bolig, fullføre utdanning, etablere seg på arbeidsmarkedet og utforske kjærlighetslivet. Økt individualisering gir økte valgmuligheter, men også økt ansvar for eget livsløp, sier NOVA-forskeren Christer Hyggen.

- Jeg mener det er viktig at vi ikke bare fordømmer dem som "umodne voksne", men anerkjenner at de er i en fase som er viktig, sier Hyggen.

3777

Også psykolog Meg Jay mener medier og populærkultur må slutte å bruke uttrykk som kidults og twixters fordi det bidrar til banalisering. Hvis man ikke får gjort nok i tjueårene, blir det desto mer som må realiseres i trettiårene.

Store forventninger

- Det er ikke de unges skyld at de i dag har for store forventninger til hva livet skal by på, hevder trendforsker og sosialantropolog Gunn Helen Øye.
- Alle generasjoner har et handlingsmønster som speiler samfunnet de lever i. Denne generasjonen er blitt sånn på grunn av noe.

Hun kaller dem «fordi-generasjonen»: De unge som kun gjør det som kan skrives på CV-en. De er vokst opp med støttende foreldre og er blitt sosialisert inn i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet. Det blir dermed tydelige ytterpunkter, - outlier? med de flinke som lykkes i alt på ene siden, og de som faller helt utenfor på den andre.

For sin egen skyld

Junaid Khan (26) sluttet på studiene på BI i Nydalen for noen år siden, men er tilbake på skolebenken etter å ha tenkt seg grundig om.

- Jeg testet arbeidslivet i noen år, men til slutt innså jeg det selv: Utdanning er viktig. Og når du selv innser det, at du gjør det for din egen og ikke for noen andres skyld, da er du blitt voksen, sier Khan.

- Jeg tror vi sier at du kan kalle meg en ung mann, ikke voksen.

A. Spørsmål til teksten «Tiåret som teller».

1. Hvorfor er forfatteren Meg Jay bekymret for dagens unge?

Jay er bekymret over at dagens unge kaster bort sin tid i den tro at de har god tid til å bestemme hvem de blir, hva de vil leve med, og hvordan de skal bruke tjueårene sine.

2. Hva er det som karakteriserer gruppen kidults/twixters?

Kidults/twixters er unge mennesker i trettiårene som ikke aner hva de skal gjøre, hvor de skal slå seg ned, og hvem de skal dele livet med.

3. Hva mener Gunn Helen Øye når hun kaller unge i dag "fordi-generasjonen"?

Hun mener at unge i dag har blitt målorienterte mennesker som bare gjør det som kan selges til potensielle arbeidsgivere.

4. Hvorfor bestemte Junaid Khan seg for å gå tilbake til studiene?

Khan innså at utdanning er viktig, og tok opp studiene igjen for sin skyld.

B. Fullfør setningene (så de gir samme mening som i teksten).

1. "Det gylne tiår" er perioden hvor man tror man kan få til hva som helst.
2. Den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet er tjueårene
3. På midten av 2000-tallet oppsto det ord som kidults og twisters for å beskrive en gruppe av unge mennesker i fje- og tiethårene.
4. Økte valgmuligheter skyldes økt individualisering, som også gir økt ansvar for eget livsløp.
5. Hvis man får gjort nok i tjueårene, blir det ikke igjen som må realiseres i trettiårene.

C. Alternative uttrykksformer

1. A. De blir forsørget av foreldrene sine.
B. Det er foreldrene som sørger for dem.
2. A. Noen samfunnsgrupper dyrker dyktighet.
B. I noen samfunnsgrupper dyrkes det dyktighet.
3. A. Denne usikkerheten gjør dem bekymret.
B. De blir bekymret for denne usikkerheten.
4. A. «Det er ikke de unges skyld at de har for store forventninger,» hevder Gunn Helen Øye.
B. Gunn Helen Øye hevder at det ikke er de unges skyld at de har for store forventninger.
5. A. Junaid Khan er tilbake på skolebenken.
B. Junaid Khan har funnet tilbake til skolebenken.

D. Verb.

Sett inn riktig form av verbet.

- å finne Noen dager etter at Whitney Houston ble funnet død,
- å spille var en av sangene hennes spilt på
- å spille flere radiostasjoner. Den sangen man spilte på den tiden, var "The greatest love of all". Innholdet i teksten er enkelt:
- å oppleve Den største kjærligheten du vil kunne oppleve, er kjærligheten til deg selv. Forfatteren Jean M.
- å utgi Twenge utga i april 2006 boka *Generation Me*,
- å få og filosofien hennes har fått samme navn som boka i løpet av årene som har gått.
- å handle Jean M. Twenge lot boka handle om de som
- å føde er født på 70-, 80- og 90-tallet. Boka dreide seg om mennesker som aldri tidligere har opplevd
- å fortelle en krig, og boka fortalte at de var unike, at alt de
- å gjøre gjorde var viktig og riktig. For noen måneder
- å lese siden var det mulig å lese en rørende
- å fortelle artikkel i en avis der en ung journalist forteller historien om sin døde mor. Fra å være morsom og levende
- å forvandle seg forvandlet moren seg
- å forsvinne til å bli en dypt deprimert kvinne, og til slutt forsvant hun inn i elsk-deg-selv-bøkene. Hun er en av mange. Vi
- å realisere seg har realisert oss selv nå for tiden, vi
- å forvente har forventet hele tiden å få en jobb som
- å betale er godt betalt, slik at det er

3117

å kjøpe mulig for oss å kjøpe et stort hus i Ullevål Hageby.
 å by Men hva er lykke, og hva vil livet by på til
 å bli syvende og sist? Møtet med virkeligheten blir
 å være brutalt for *Generation Me*, for kanskje vi ikke er så
 å mene unike likevel? Hva ville Whitney Houston mene
 å leve om alt dette, hvis hun levde.

E. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.

De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.

- (fordi) Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, fordi de unge ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (så) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, så mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (derfor) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, derfor kan mange av dagens tjueåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (for) Mange av dagens tjueåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, for de unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (av den grunn) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, av den grunn kan mange av dagens tjueåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.

F. Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.

viktig – periode

Til slutt leste vi om noen viktige perioder i verdenshistorien.

Tjue- og trettiårene er en av de viktigste periodene i livet.

Hvilken periode synes du er viktigere enn barndommen?

Jeg mener at ungdomstiden er den aller viktigste perioden i livet.

Hva skal du gjøre i denne viktige perioden?

G. Lukeøvelse

Fyll inn de åpne lukene med ett ord i hver.

Ventelister for kortreist, økologisk mat

Aftenposten, 14. juli 2014

Det er lange ventelister for å abonnere på kortreist mat i Oslo.

Oslo Kooperativ har 777 medlemmer som kan bestille ferdige grønnsaksposer og flere enn 1000 Oslo-borgere står på venteliste for å bli medlem.

– Vi merker at dette er noe folk vil ha, sier Mads Pålsrud, styremedlem.

- Går rett inn i «tidsånden»

Siden oppstarten i fjor vår er ventelistene bare blitt lengre og lengre.

– Moteriktig, sunt, bærekraftig, etisk riktig - kortreist mat er et positivt ladet tema på mange måter. Det går rett inn i «tidsånden». Jeg tror vi kommer til å se mer og mer av denne typen tilbud av kortreist mat, sier Annechen Bugge, som forsker på nordmenns spisevaner på SIFO. Hun hevder at man ser en økende interesse i samfunnet for alle aktiviteter som er knyttet til mat, og særlig knyttet til det lokale og kortreiste.

- Vil ha mat med historie

Det vi ser, er en økende opptatthet av sunnhet og helse. Stadig flere ønsker et råvarebasert kosthold, og forbrukerne legger vekt på å lage mat fra bunnen av.

Folk ønsker mat med en historie. Mange vil gjerne kunne produsere maten i stor grad selv. Man vil tilbake til noe friskt og naturlig, og vi ser at mange forbrukere ønsker å kjøpe norsk og kortreist.

- En selvfølge

Hanna Halpren, daglig leder på Restaurantakademien i Stockholm, sier at trenden er global. Hun tror at økologisk og kortreist mat til hvert vil bli en selvfølge.

– Det vi ser, er at vi mennesker ikke kjenner oss helt trygge. Vi vil tilbake til den gamle, sunne verden, men på en moderne måte. Neste uke vil Kooperativet ta opp 500 nye medlemmer. Dermed halveres ventelisten. Mange har ventet i nesten ett år, sier Helene Austevoll, styremedlem i Oslo Kooperativ. Man får et helt annet forhold til å handle maten når man vet hvor den kommer fra.

Trenger mer plass

Det finnes flere typer abonnementsordninger for frukt og grønt i Oslo. Kooperativet skiller seg ut ved at de er drevet på dugnad. Her må medlemmene gjørne bidra, enten ved å pakke poser eller med å drifte organisasjonen. De kaller seg et «arbeidsfellesskap». Nå ønsker de å starte lokale kooperativer satte omkring i Oslo, og er allerede på utkikk for nye lokaler på Tøyen. Flere andre byer er interessert i å følge etter.

- Det har virkelig tatt seg opp de siste årene. Det er en direkte link mellom bonden og forbrukeren som jeg tror mange setter pris på, sier Pålsrud.

Do not write
in this space

"Det vidunderlige" i Et dukkehjem

Ordene "det vidunderlige" som Nora bruker får forskjellige betydninger i løpet av handlingen i Et dukkehjem. Den aller viktigste motivasjonen som gir Ibsens drama fremdrift er Noras jakt etter det vidunderligste. Heldigvis går Nora under en forvandling, slik at hun beskriver på nytt sine drømmer og idealer; sagt på en annen måte det vidunderlige og det vidunderligste.

Nora har lånt penger fra Krogstad ved å underskrive sin døde fars navn som garantør på avtalen. Det er en alvorlig forbrytelse som kan skyldes Noras kjærlighet for sin ektemann, Torvald. Likevel er lovene ikke interessert i hensikt, sier Krogstad, og truer Nora med å avdekke alt hvis hun ikke hjelper ham med å holde sin stilling i banken. Nora blir nervøs, men tror at det vidunderlige vil skje når alt kommer for en dag: Torvald vil med det samme forstå at Nora gjorde feil på grunn av sin kjærlighet, og vil ta ansvar for forbrytelsen. Da blir ekteskapet deres enda mer sterkt og tett. Det mener Nora er det vidunderlige.

Dessverre viser Torvald seg mer innbilsk enn Nora hadde trodd en gang. Etter ballen hos Stenborgs kommer Nora og Torvald tilbake til keiligheten sin. Først blir Fru Linde og Dr. Rank med dem, men etterhvert blir ekteparet alene. Mens Torvald viruler seg rundt erotiske søfladenheter med Nora, er sistnevnte bare interessert i en ting; at det vidunderlige skal skje. Derfor oppfordrer Nora Torvald til å lese sine brev. Deretter bryter det ut en alvorlig krise hos Helmers. Den selvopptatte Torvald er bekymret for sin rykte som Nora skal ha ødelagt. Etter et stund får Torvald et annet brev fra Krogstad som trekker tilbake alle trusslene.

Do not write
in this space

Nora forstår at det vidunderlige neppe kommer til å skje, og kler seg om. Hun har bestemt seg å dra hjemmefra. Torvald ønsker at Nora skal forbli, men alt er forgjeves. Nora kan bare bli igjen om det vidunderligste skal skje: at deres ekteskap blir et virkelig samliv. Siden Torvald ikke er moden nok til å respektere Nora som et menneske, tror Nora ikke i det vidunderligste noe lenger.